

פרק 4 בהמה המקשה

משנה - דף סח.

סוגיא - דף סח.: - נושא: הוציא העובר את ידו והחזירה – דין היד

סקירה כללית

משנתנו: "הוציא העובר את ידו והחזירה מותר באכילה"
מחלקת אמוראים האם (גם) היד מותרת באכילה או רק (שאר) העובר מותרת אבל היד אסורה.
קושיות ותירוצים על השיטה שהיד אסורה.
תיובתא על השיטה ש(גם) היד מותרת.

משנתנו

רישא:

הוציא העובר את ידו

והחזירה

מותר באכילה (ניתרת ע"י שחיטת האם)

סיפא:

הוציא את ראשו

אע"פ שהחזירו

הרי זה כילוד (ואינה ניתרת ע"י שחיטת האם)

שיטות:	
עולא בשם רבי יוחנן לישנא קמא: אבר עצמו מותרת לישנא דמערבא: אין לידה לאברים	רב יהודה בשם רב 1 לישנא קמא: אבר עצמו אסורה לישנא דמערבא: יש לידה לאברים
היד אסורה	
טעם	דין – במקרה ① יד שיצאה – ולא החזירה
"ובשר בשדה טריפה לא תאכלו" – כיון שיצא חוץ למחיצתו - נאסר	
טעם	דין – במקרה ② יד שיצאה – והחזירה
טעם	היד מותרת
טעם	היד אסורה
קושיא	משנתנו: ... והחזירה מותר באכילה
תירוץ	"מותר באכילה" מתייחס (רק) לעובר – לא ליד
קושיא על התירוץ	לגבי היתר גוף העובר (לכאורה) לא צריכים "החזירה ידה" – מדוע משנתנו שונה "והחזירה ידה"?
תירוץ – מסקנא 2	צריכים החזרת ידה כדי להתיר מקום חתך (שמותר אם החזירה)
קושיא מברייתא ותירוץ	דומה לנ"ל... למקום חתך <<לא נכנס לפרטים>>
קושיא מעוד ברייתא ותירוץ	דומה לנ"ל... למקום חתך (ולקלוט בן פרה לשיטה שאסורה – אבל מותרת אם נמצא בפנים) <<לא נכנס לפרטים>>
תיובתא על רבי יוחנן מברייתא	"ובשר בשדה טריפה לא תאכלו" ... מה טריפה כיון שנטרפה שוב אין לה היתר אף בשר כיון שיצא חוץ למחיצתו שוב אין לו היתר (דלא כמעשר שני וביכורים שאם חזרו מותרים) ³

¹ הנפקא מינה בין הלשונות היא במקרה שיצא (רק) רוב אבר – האם המיעוט נשאר בפנים גם אסור

"יש לידה לאברים" – נחשב כ"נולד" וכולה (גם המיעוט שנשאר בפנים) אסורה

² תירוץ ההו"א הוא שהחזירה לאו דוקא ורק אגב הסיפא (הוציא את ראשו אע"פ שהחזירו הרי זה כילוד)

אבל מופרכת כי הסיפא ללא צורך כי כר יודעים את זה מ... (<<לא נכנס לפרטים>>) והסיפא רק אגב הרישא – לא הפוך

³ לומדים את זה מ"לא תוכל לאכול בשעריך מעשר..." – רק בשעריך אסורים, אבל חזרו מותרים